

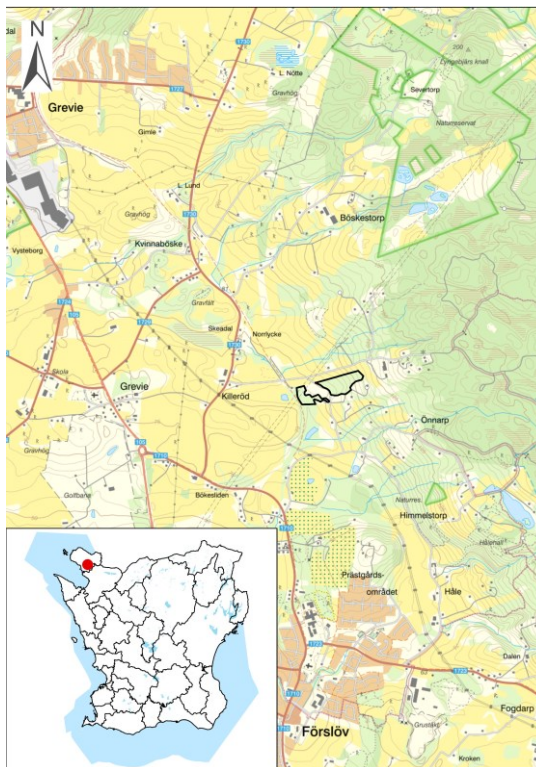
Bildande av naturreservatet Slottet i Båstads kommun

Länsstyrelsen beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

I enlighet med 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3.

Naturreservatet Slottet är beläget cirka 2 kilometer öster om Grevie kyrka och avgränsas här med svart punktstreckad linje. © Lantmäteriet Geodatasamverkan.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Slottet
Kommun:	Båstad
Natura 2000-ID:	SE0420291
DOS-ID ¹	1118981
Gränser:	Området begränsas av mitten av svart punkt-streckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Berörda fastigheter:	Grevie 36:2
Markägarkategori:	Privat
Läge:	2 km öster om Grevie kyrka
Koordinat centralpunkt:	E: 365439 Y: 6249594 /SWEREF 99 TM
Huvudavrinningsområde:	Rönne å SE96000, Stensån SE97000, Kust-område SE96097
Vattenförekomst:	MS CD: WA49081525
Inskrivna nyttjanderätter:	Trafikverkets servitut 1168-708.1 (borr- och sprängförbud) och 1168-708.2 (tunnel)
Areal:	Ca 5,0 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla natur- och kulturmiljöer. Områdets rikkärr och sump- och ädellövskog, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras, utvecklas och i förekommande fall restaureras. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Syftet är dessutom att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets natur- och kulturmiljöer.

Syftet uppnås genom att:

- inget skogsbruk bedrivs,
- rikkärret slås årligen och att det avslagna materialet bortförs
- de hydrologiska förhållandena bevaras och utvecklas vid behov
- enklare åtgärder utförs för att underlätta för besökare i området

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. plöja, spränga, gräva, schakta, dika, utfylla, tippa, dumpa, anordna upplag, markbereda eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål, ytbildning, hydrologi eller småvatten,
2. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnärsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel,
3. avverka träd eller buskar eller bortföra död ved,
4. uppföra ny byggnad eller annan anläggning såsom exempelvis mast, torn eller vindkraftverk,
5. dra fram mark- eller luftledning,
6. anlägga väg,
7. plantera eller så växter eller sätta ut djur,
8. utfodra vilt.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. vid behov naturvårdsanpassad röjning och avverkning av träd, buskar och sly i lövskog, samt högläggning av virke och ris i faunadepåer enligt kartbilaga 2,
3. skötsel av rikkärret såsom röjning av sly, fagning och slåtter, bortförsel av avslaget material, hydrologisk restaurering och habitatrestaurering enligt kartbilaga 2,
4. skötsel av ekar inom område som gränsar till intilliggande betesmark enligt kartbilaga 2,
5. skötselåtgärder på gräsmark i syfte att gynna ett blommande fältskikt enligt kartbilaga 2,
6. insådd eller plantering av för området naturligt förekommande arter,
7. åtgärder i syfte att förbättra områdets hydrologi,
8. åtgärder för att synliggöra kulturmiljövärden,
9. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet såsom parkeringsplats, spång och anvisning av stig,
10. bekämpning av för området främmande eller invasiva arter,
11. miljöövervakning samt uppföljning av områdets bevarandemål och skötsel.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten, kulturlämningar eller naturföremål,
2. parkera husvagn, husbil eller liknande mellan kl. 22-05,
3. ta med hund som inte hålls i fysiskt koppel,
4. plocka växter i rikkärret eller gräva upp växter,
5. föra bort död ved, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
6. uppföra någon form av anläggning eller placera ut för naturreservatet främmande föremål.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

7. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur,
8. plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- Förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel enligt vad som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Länsstyrelsens tillsyn av området,
- Djurhållares tillsyn av betesdjur samt underhåll av anläggningar och ledningar för betesdjuren såsom vattenanordningar och stängsel.
- Underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Om fisket kan påverkas negativt ska anmälan om dikesrensning göras till länsstyrelsen innan arbetet påbörjas.
- Drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande staten, kommunen, el-, energi- och teledistributör samt markägaren. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom fem arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på skötsel och brukande

A1 undantag för upplag av bräddor vid rikkärret samt för tillfälliga upplag i samband med skötsel av markerna.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på jakt

A3 undantag för röjning av siktgator efter överenskommelse med förvaltaren.

C3 och **C6** undantag för innehavare av jakträtten inom reservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagstiftningens bestämmelser.

Övriga undantag

C7 och **C8** gäller inte för håvning, handplockning eller annan selektiv metod som inte förstör djurets livsmiljö, med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna

Upplysningar

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter. Länsstyrelsen vill också upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken (föreskrifterna under rubriken C ovan) gäller omedelbart även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap. 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen,
- 7 kap. miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11-11b §) eller strandskydd (13-18 §§),
- 7 kap. 1 § miljöbalken. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den,
- Anmälningsplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön gäller även om de inte är förbjudna enligt reservatets föreskrifter,
- Anmälnings- eller tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken för verksamheter som innebär påverkan på vattens djup eller läge, exempelvis anläggningsarbeten i vatten, dämning, vattenbortledning eller anläggning av våtmark,
- 2 kap. Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm,
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap. 26 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,

- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter,
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, till exempel:
 - Deras föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44 med tillhörande ändringar). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §),
 - Dessa föreskrifter om obemannade luftfartyg (drönare) TSFS 2017:110. Dessa föreskrifter reglerar bland annat avstånd till människor djur för att ingen ska eller inget ska komma till skada och säger även att de kategorier av obemannade luftfartyg som endast får flygas inom synhåll från operatören inte får flygas på en högre höjd än 120 meter över mark- eller vattenytan.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna men som kan medföra en väsentlig förändring av naturmiljön, ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen. Samråd kan krävas för stora tävlingar, evenemang eller aktiviteter som medför omfattande slitage eller markskador.

Beskrivning av området

Området är beläget på Hallandsåsens sydsluttning och utgörs av översilade kärrpartier med lövsumpskog, ädellövskog, rikkärr och mindre vattendrag. Östra delen av området utgörs till stor del av ett Natura 2000-område med livsmiljötyperna rikkärr (7230) och lövsumpskog (9080) och nordlig ädellövskog (9020). Skogen i västra delen är delvis utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen och utgörs av lövsumpskog med dominans av klibbal. I lövsumpskogen i västra delen slingrar sig Vadbäcken fram och det finns även ett flertal mindre bäckdråg som har sitt ursprung från sluttningen i öster.

Själva rikkärret är ett välkänt område och ett populärt besöksmål vilket ställer krav på tillgängligheten. En del av Natura 2000-området är skyddat som Biotopskyddsområde av Skogsstyrelsen sedan 1999. Detta kommer att upphävas när reservaten vunnit laga kraft.

Området har en lång historia av hävd med omväxlande slåtter och bete och trädsnittet har genom åren haft en varierande grad av slutenhet. I början på 1900-talet och fram till 1950-talet betades rikkärret men därefter upphörde hävden fram till 1989 då Bjäre Naturskyddsförening påbörjade en restaurering och därefter årlig slåtter i området. Det finns kulturhistoriska lämningar som stengärdesgårdar och en fornlämning i form av en ruin av en linbastu.

Bergarten utgörs av sandsten och granodioritisk-granitisk gnejs. Jordarten domineras av sandig morän med inslag av isälvsediment och kärrtorv. Grundvattnet som springer fram i den övre östra delen översilar marken och bildar rännilar och bäckfåror. Det förekommer inslag med kalk i jordmånen som tillsammans med det rörliga grundvattnet och den historiska och nuvarande markanvändningen skapat förutsättningar för en hög biologisk mångfald och en rik förekomst av rikkärtsarter i den soligena rikkärren.

I rikkärren, som är ett öppet soligent kärr, förekommer ett flertal rikkärtsindikerande kärlväxter, mollusker och mossor såsom näbbstarr, gräsull, kärrknipprot, slåtterblomma, späd skorpionmossa, kalkkärrsgrynsnäcka (NT) och smalgrynsnäcka.

Skälen för beslut

Områdets höga naturvärden är knuten till förekomsten av översilade sumpskogar med dominans av klibbal samt till förekomsten av ett öppet soligent extremrikkärr med en rik förekomst av kärlväxter och mossor. Det förekommer även inslag med värdefull ädellövskog.

Områdets hydrologi, med en hög grundvattennivå och förekomst av källsprång, tillsammans med kalkförekomsten och hävden skapar förutsättningar för höga naturvärden. I området påträffas flera rödlistade arter och flera typiska arter för naturtyperna rikkärr och lövsumpskog samt Natura 2000-arter. Området är även ett betydelsefullt område för rekreation då det är ett populärt besöksmål för allmänheten och är även intressant ur kulturmiljösynpunkt som ett biologiskt kulturarv.

För att området långsiktigt ska kunna bibehålla sina höga natur- och kulturvärden är det viktigt att det inte bedrivs något skogsbruk, att området sköts med naturvårdsinriktade skötselåtgärder, att rikkärren hävdas och att områdets hydrologi inte påverkas negativt. Eftersom besöksstrycket är stort under delar av året finns det behov av att under enklare former tillhandahålla och underhålla anläggningar för att underlätta för besökare.

Reservatsområdet har också betydelse för en välfungerande grön infrastruktur. Området hyser skogliga värdekärnor och bidrar till god konnektivitet på landskapsnivå.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter samt för att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv.

Området är förhållandevis litet, vilket påverkar bedömningen enligt skogsstrategin, men då det ligger i mycket nära anslutning till värdetrakter för både sumpskog och ädellövskog samt att det finns utpekade värdekärnor för sumpskog och ädellövskog inom objektet finns det goda förutsättningar för en långsiktig ekologisk funktionalitet. Skogen hyser värden på beståndsnivå med förekomst av nyckelement i form av gamla alsocklar, grova träd, förekomst av död ved av olika beskaffenhet, kalkrikt översilande grundvatten och källsprång. Skogen domineras dessutom av den prioriterade skogstypen klibbalskog. Utifrån skogsstrategins poängmodell bedöms området uppnå 5 poäng av 9 möjliga.

Det finns starka synergier mellan de skogsbiologiska värdena och värden i andra miljö kvalitetsmål som "Ett rikt odlingslandskap", "Myllrande våtmarker" och "Ett rikt växt- och djurliv". Förutom nämnda miljö kvalitetsmål bidrar skyddet även till att uppnå miljömålet "Levande skogar".

Delar av området är ett Natura 2000-område (riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken) med förekomst av prioriterad livsmiljötyp och Natura 2000-arter och är utpekad som ett värdefullt område i kommunens naturvårdsprogram samt i länets naturvärdesöversikt (klass 2). Utöver nämnda riksintresse berörs området av riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken för Naturvård, Friluftsliv, Kommunikation (Trafikverket, befintlig järnvägstunnel/Västkustbanan) och Totalförsvaret militär del (påverkansområde/stoppområde för vindkraftverk).

Länsstyrelsen har gjort en avvägning mellan de olika allmänna intressena och anser att förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan. Naturreservatet bedöms inte utgöra något hinder för Riksintresset för totalförsvaret då det i beslutet för reservatet finns föreskrifter som förbjuder uppförande av ny byggnad eller annan anläggning såsom exempelvis mast, torn eller vindkraftverk. Riksintresset för kommunikation (järnväg) bedöms inte heller påverkas eftersom det finns undantag till reservatets A- och B-föreskrifter för att möjliggöra drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande staten.

Bestämmelser som beslutet grundar sig på

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen enligt 7 kap. 6 § miljöbalken förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla vissa intrång.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 3 § Förordning (2024:183) om konsekvensutredningar. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster, se tabell nedan. Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet.

Kategori	Ekosystemtjänster	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser	Positiv
Försörjande	Jakt, bärplockning och annan vild föda	Negativ
Försörjande	Virke och fibrer	Negativ
Försörjande	Bioenergi från skog	Negativ
Försörjande	Biobaserade kemikalieråvaror till exempel tjära och terpentin	Negativ
Reglerande och upprätthållande	Träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Livsmiljöer som till exempel lek- och spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar	Positiv

Kategori	Ekosystemtjänster	Inverkan
Reglerande och upprätthållande	Kolbindning utförd av växter	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Dämpning av avrinning och flöden	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Upprätthållande av markens struktur	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Biologisk kontroll av skadegörare (inklusive invasiva arter)	Positiv
Kulturella	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för framtida generationer	Positiv
Kulturella	Icke organiserat friluftsliv	Positiv
Kulturella	Resurs för forskning	Positiv
Kulturella	Estetiska värden till exempel fritidsboenden vid naturskön miljö, rekreationsvärden och turism i ostörd miljö	Positiv
Stödjande	Biologisk mångfald inklusive bevarandet av genpool, habitat och hotade arter	Positiv
Stödjande	Näringsämnesциrkulation till exempel näringsvävans dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer	Positiv

Ärendets handläggning

Skogsstyrelsen kontaktade Länsstyrelsen hösten 2024 efter ett tillsynsbesök i det av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområdet. Markägarens son framförde då att de hade önskemål om att utöka områdesskyddet så att hela Natura 2000-området skyddas och att det finns behov av att anlägga en parkeringsplats så att allmänheten kan komma och titta på rikkärret utan att det uppstår trafikproblem med parkerade bilar längs den lilla vägen. Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen har enats om att området passar bättre som naturreservat eftersom man då har möjlighet att ta ett helhetsgrepp på området och skydda ett större område och att man då kan ta hänsyn till besökarnas behov också, i detta fall en parkeringsplats. Efter att reservatet vunnit laga kraft kommer Länsstyrelsen därför att skicka in en begära till Skogsstyrelsen om att upphäva Biotopskyddet.

Länsstyrelsen har träffat markägaren och representanter för markägaren (barnen) i fält och har haft löpande kontakt och avstämningar via mejl och telefon. Förslag till avgränsning har tagits fram tillsammans med markägaren.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen utgör bilaga 3 till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 5.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av landshövding länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit avdelningschef Olof Liungman, enhetschef Cecilia Backe, länsassessor Johan Åsberg och naturvårdshandläggare Gunilla Davidsson Lundh, föredragande.

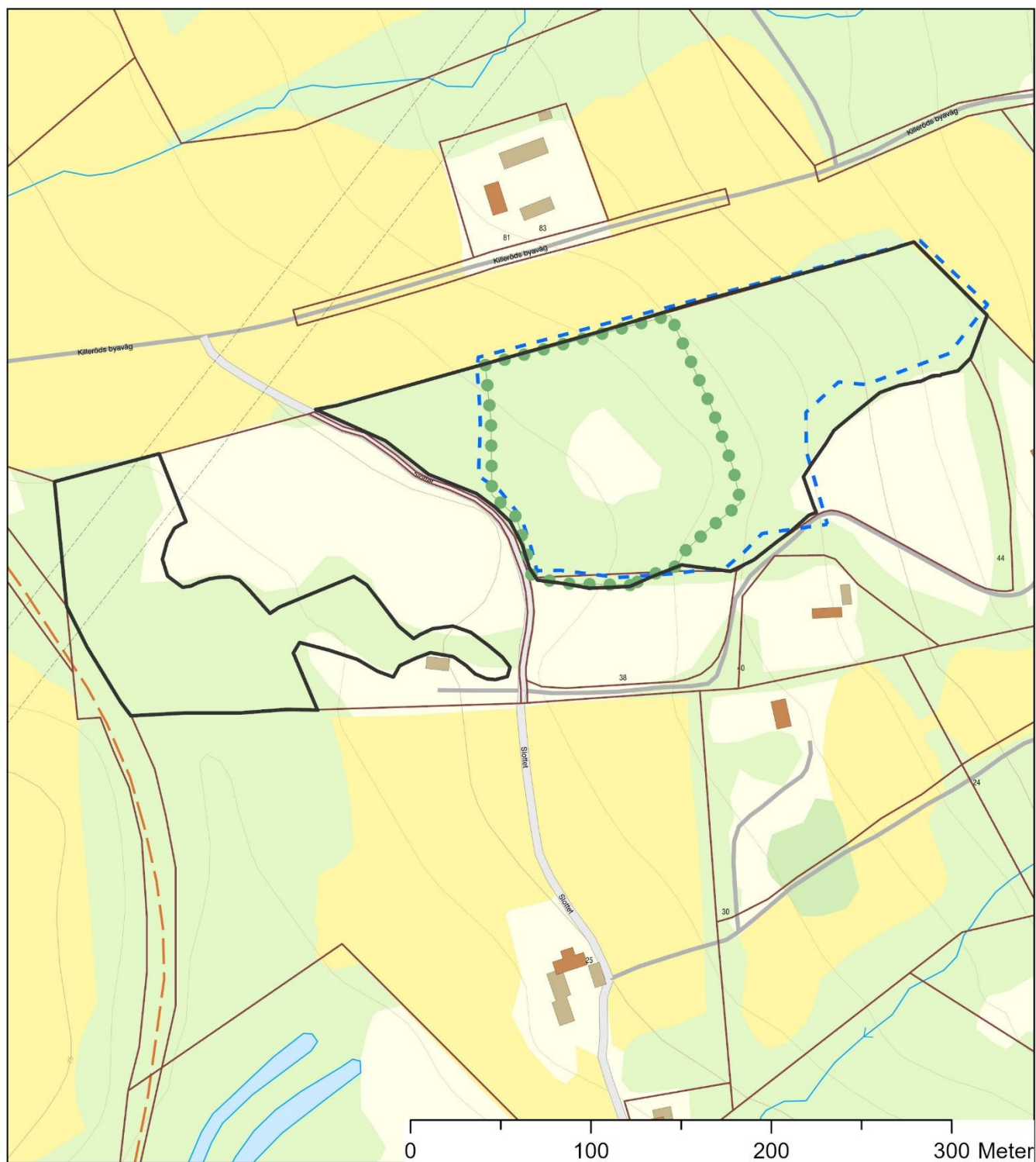
Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Ola Melin

Gunilla Davidsson Lundh

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning och fornlämningar
2. Karta med hänvisning till B-föreskrifter
3. Förslag till skötselplan
4. Remissammanställning med kommentar
5. Hur man överklagar
6. Förteckning över fastigheter och rättigheter
7. Sändlista

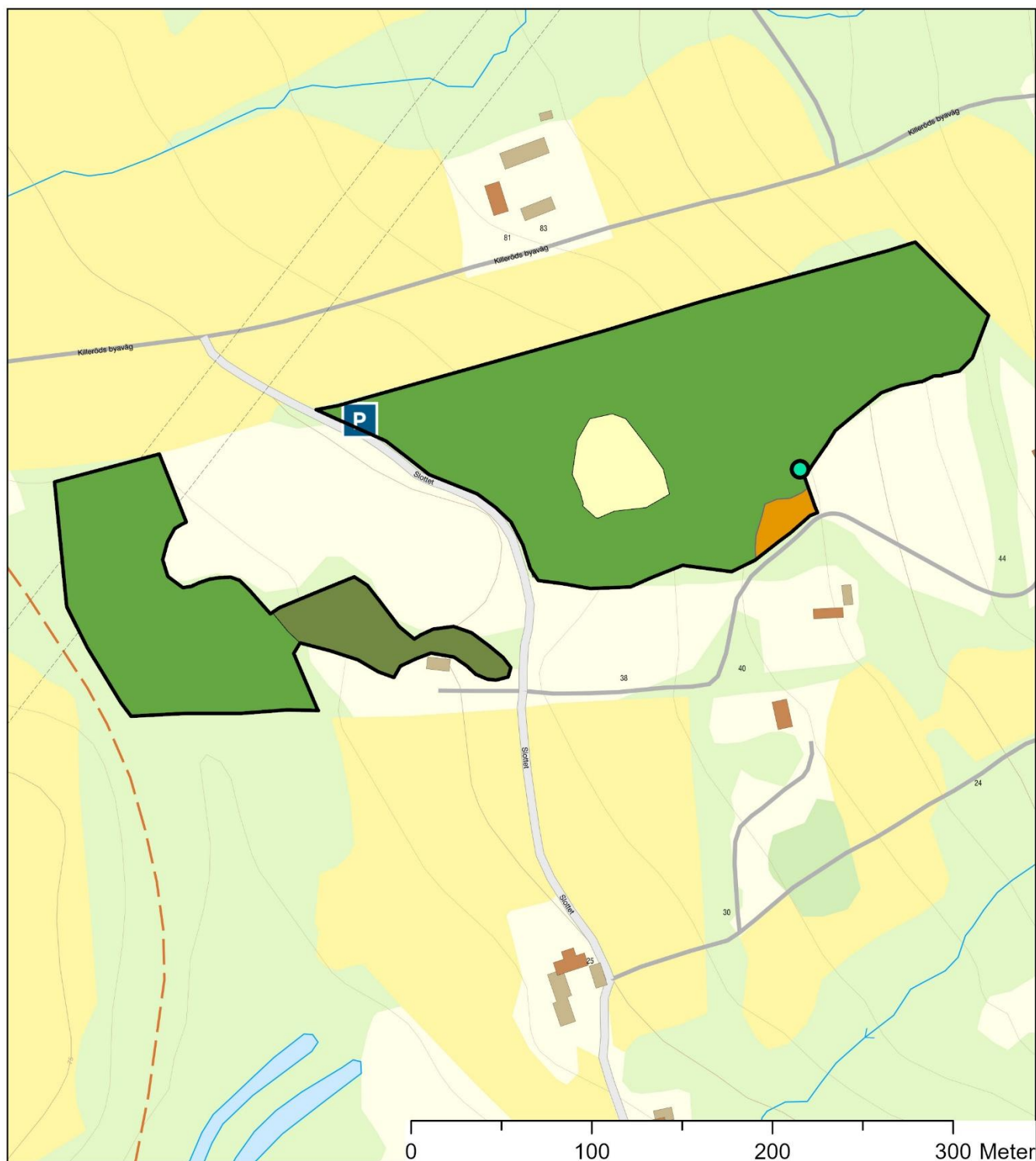
Bilaga 1. Karta med gränser för naturreservatet, Biotopskyddet och Natura 2000-området
Naturreservatet Slottet, Båstads kommun

- Naturreservatets gräns
- SKS Biotopskydd
- Natura 2000 gräns
- Fastighetsgräns

Illustrationskarta till beslut för naturreservatet Slottet
Tillhör Länsstyrelsens beslut dnr 11145-2025

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2. Karta med hänvisning till B-föreskrifter Naturreservatet Slottet, Båstads kommun

Naturreservatets gräns	Lövskog - föreskrift B2
Parkering	Rikkärr - föreskrift B3
Fornlämning - föreskrift B8	Ekar - föreskrift B4
	Gräsmark - föreskrift B5

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Slottet
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 11145-2025

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för naturreservatet **Slottet**

Båstads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

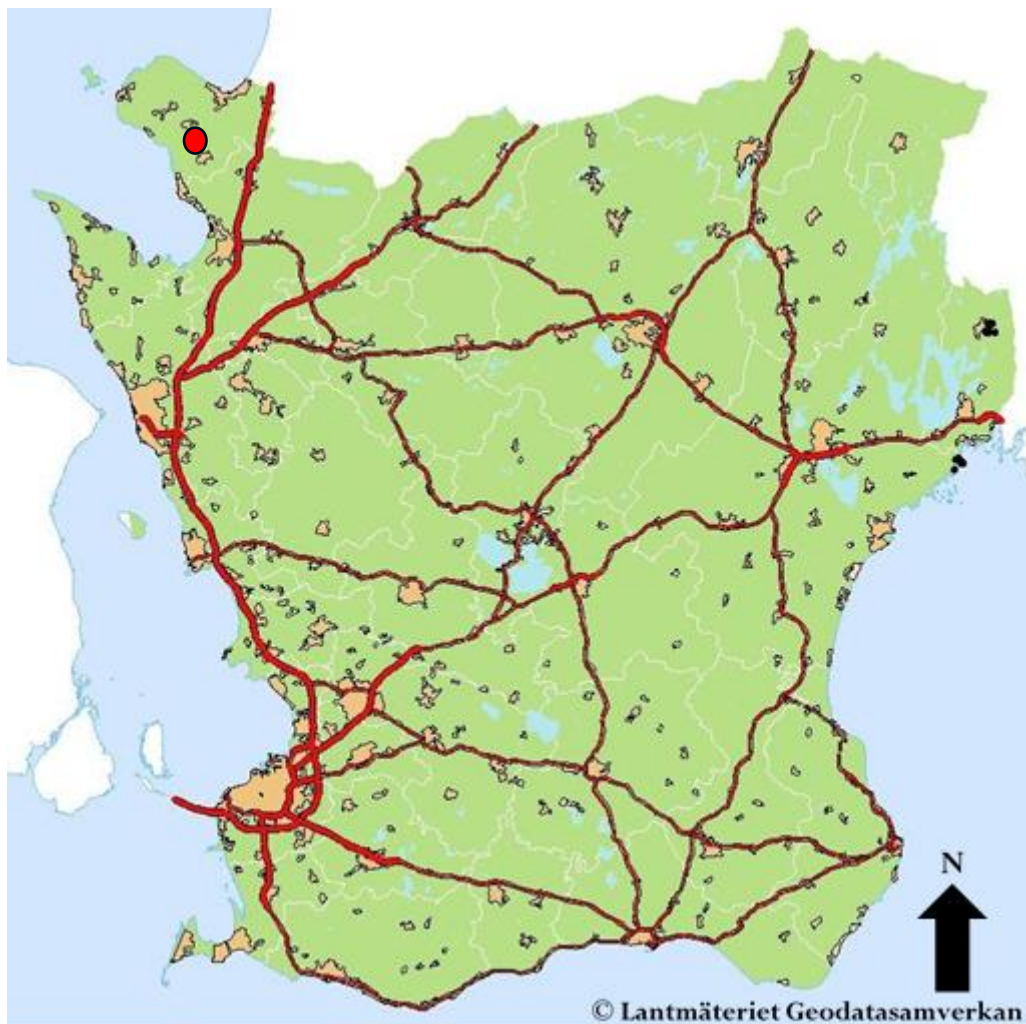

Fig.1. Den röda cirkeln anger naturreservatet Slottets ungefärliga läge.

Fastställt:	2026-01-19
Planförfattare:	Gunilla Davidsson Lundh
Diarienummer:	511-11145-2025
Omslagsbild:	Rikkärret juni 2025
Foton:	Författaren om inget annat anges

Innehåll

Inledning.....	5
1. Syftet med naturreservatet	5
2. Beskrivning av området	7
2.1 Administrativa uppgifter	7
2.1.1 Information om Natura 2000	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden.....	9
2.2.1 Geomorfologi och hydrologi.....	9
2.2.2 Historisk markanvändning och landskapsutveckling.....	10
2.2.3 Biologi och naturvärden.....	14
2.2.4 Friluftsliv	16
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?.....	17
3 Övergripande mål och åtgärder	18
3.1 Övergripande mål	18
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	18
Rikkärret	18
3.3 Forn- och kulturlämningar	20
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	21
4 Skötselområden med mål och åtgärder	22
Skötselområde 1 – Rikkärret	23
Beskrivning.....	23
Bevarandemål	24
Skötselåtgärder	24
Skötselområde 2 – Klibbalskog	25
Beskrivning.....	25
Bevarandemål	27
Skötselåtgärder	27
Skötselområde 3 – Ädellövsskog	28
Beskrivning.....	28
Bevarandemål	29
Skötselåtgärder	30
Skötselområde 4 – Ekar	30
Beskrivning.....	30
Bevarandemål	31
Skötselåtgärder	31
Skötselområde 5 – Gräsmark	32
Beskrivning.....	32
Bevarandemål	32
Skötselåtgärder	32
5 Friluftsliv	33
Mål	33
Engångsåtgärd.....	33
Skötselåtgärd	34

6 Jakt och fiske	34
7 Utmärkning av naturreservatets gränser	34
8 Tillsyn	34
9 Uppföljning och revidering.....	34
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	34
9.2 Revidering av skötselplanen.....	34
10 Kostnadsansvar och prioriteringar	34
11 Rödlistade arter	36
12 Källor	37
Skriftliga källor	37

- A. Områdeskarta med anläggningar och fornlämningar
- B. Skötselområdeskarta
- C. Natura 2000-livsmiljötypskarta

Inledning

Skötselplanen beskriver naturreservatets värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör för hur dessa värden ska tillvaratas genom lämplig skötsel. Bakom detta ligger syftet med bildandet av naturreservatet. Syftet styr även vilka föreskrifter (regler) som ska gälla i reservatet. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas, till vilket skötselplanen är en bilaga. För att uppnå syftet med ett naturreservat krävs normalt även en särskild skötsel, vilken redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bland annat naturreservatets syfte och vilka natur- och andra bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftet.

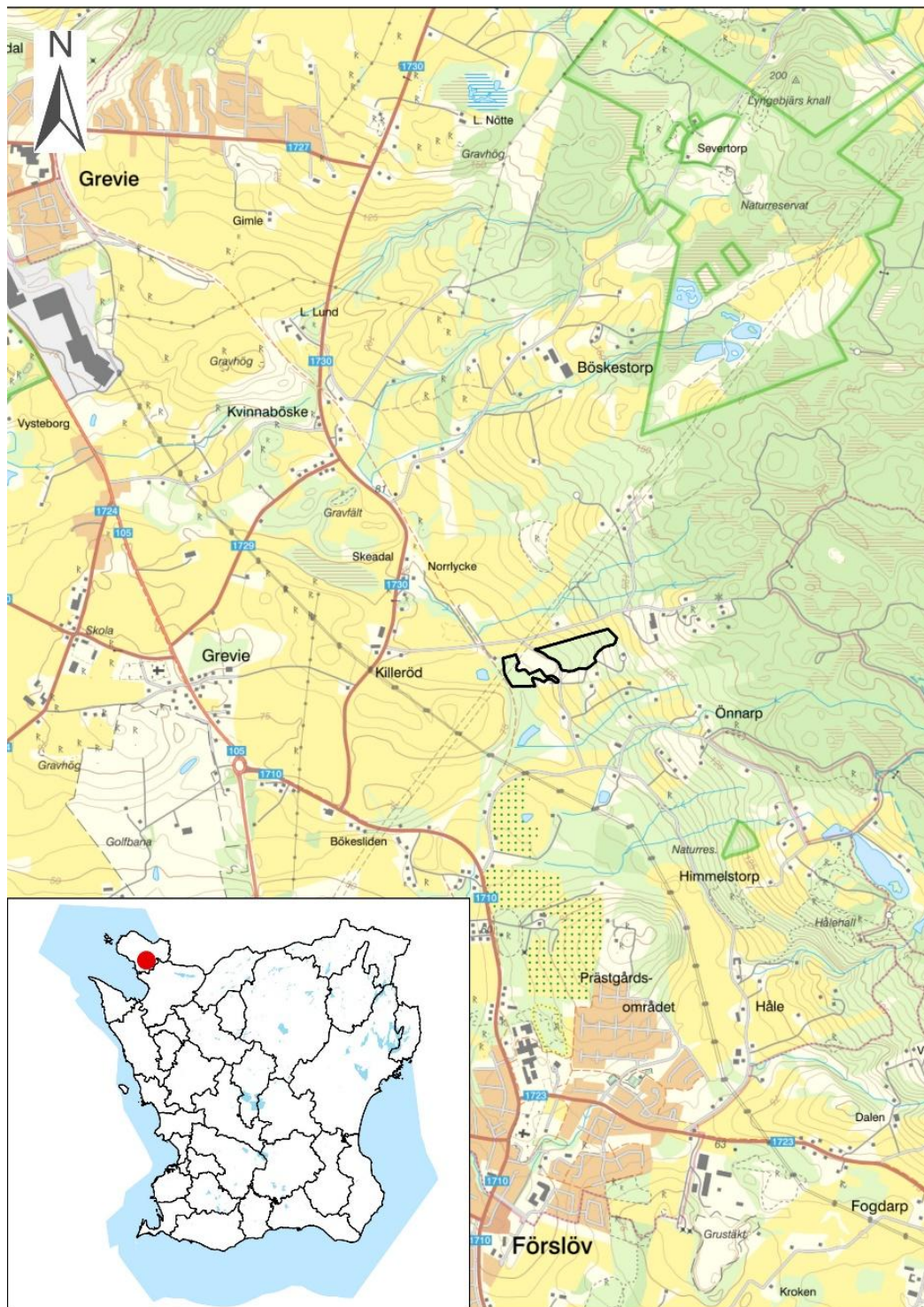
1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla natur- och kulturmiljöer. Områdets rikkärr och sump- och ädellövskog, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras, utvecklas och i förekommande fall restaureras. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Syftet är dessutom att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets natur- och kulturmiljöer.

Syftet uppnås genom att:

- inget skogsbruk bedrivs,
- rikkärret slås årligen och att det avslagna materialet bortförs,
- de hydrologiska förhållandena bevaras och utvecklas vid behov,
- enklare åtgärder utförs för att underlätta för besökare i området.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Figur 2. Naturreservatet är markerat med svart heldragen linje.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Slottet
Kommun:	Båstad
Natura 2000-ID:	Slottet SE0420291
DOS-ID ¹	1118981
Gränser:	Området begränsas av mitten av röd streckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Berörda fastigheter:	Grevie 36:2
Markägarkategori:	Enskild
Läge:	2 km öster om Grevie kyrka
Koordinat centralpunkt	E: 365439 Y: 6249594 /SWEREF 99 TM
Huvudavrinningsområde:	Rönne å SE96000, Stensån SE97000, Kustområde SE96097
Vattenförekomst:	MS CD: WA49081525
Inskrivna nyttjanderätter:	Trafikverkets servitut 1168-708.1 (borr- och sprängförbud) och 1168-708.2 (tunnel)
Areal:	5,0 hektar
Förvaltare:	Länsstyrelsen

2.1.1 Information om Natura 2000

Natura 2000 är Europeiska unionens nätverk av skyddade områden i Europa. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av EU-kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara livsmiljötyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Tabell 1a-d. Livsmiljötyper (fd. naturtyper) med arealer 2025 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Livsmiljötyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod livsmiljötyp uppfylls definitionen för livsmiljötyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en livsmiljötyp idag men kan omföras till någon livsmiljötyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid. * (asterisk) betyder prioriterad livsmiljötyp enligt Natura 2000. *(asterisk) betyder prioriterad livsmiljötyp/art enligt Natura 2000. ° (cirkel) betyder livsmiljötyp som saknar bedömd bevarandestatus. • (romb) betyder ny art/livsmiljötyp som inte är beslutad av Regeringen. Δ (triangel) betyder att kunskapsbrist finns om arten/ livsmiljötyp.

Livsmiljötyp (fd. naturtyp)	Fullgod bevarandestatus (ha)	Icke fullgod bevarandestatus (ha)	Total areal (ha)
Rikkärr (7230)	0	0,2	0,2
♦*Lövsumpskog (9080)	1,1	0,2	1,3
Nordlig ädellövskog (9020)	0	0,6	0,6

Utvecklingsmark	Areal (ha)
Icke-natura skog på blöt/fuktig mark (9925) som utvecklas mot *lövsumpskog (9080)	0,5
Icke-natura skog (9907) som utvecklas mot 9020	0,2
Icke natura skog (9906)	0,1
Icke natura gräsmark (6910)	0,07

Markklass	Areal (hektar)
Total areal livsmiljötyp	2,1
Total areal utvecklingsmark	0,9
Total områdesareal	3,0

Natura 2000-arter	Bevarandestatus
Kalkkärrsgrynsnäcka - <i>Vertigo geyeri</i> (1013)	Icke fullgod
Smalgrynsnäcka - <i>Vertigo angustior</i> (1014)	Icke fullgod

Livsmiljötypernas utbredning finns även redovisade på karta, se bilaga C.

Bevarandeplan till Natura 2000-området togs fram 2025, vilken har beaktats i samband med skötselplanarbetet. Bevarandeplan och skötselplan ligger därmed i linje med varandra.

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

Området är beläget på Hallandsåsens sydsluttning, ca 2 km öster om Grevie kyrka, och utgörs av översilade kärrpartier med lövsumpskog, ädellövskog, rikkärr och ett mindre vattendrag.

2.2.1 Geomorfologi och hydrologi

Berggrunden utgörs av sandsten och granodioritisk-granitisk gnejs. Jordarten domineras av sandig morän med inslag av isälvsediment och kärrtorv. Det förekommer inslag med kalk i jordmånen. Grundvattnet som springer fram i den övre östra delen av reservatet översilar marken och bildar små rännilar och bäckfåror som mynnar ut i och omkring rikkärret. I lövsumpskogen i västra delen av naturreservatet slingrar sig Vadbäcken fram genom klibbalskogen samt ett flertal mindre bäckdråg som har sitt ursprung från sluttningen i öster. Vadbäcken har en sandig-grusig botten med förekomst av block och det finns rikligt med död ved i den. Vadbäcken försörjs till stora delar med vatten som kommer från åsens sydvästra sluttning. Totalt har Vadbäcken ett avrinningsområde på nästan 12 km².

Figur 3. Vadbäcken slingrar sig genom klibbalskogen.

Bäcken blev riksbekant i samband med att akrylamidhaltigt vatten pumpades ut med tunnelvattnet då tättningsmedlet Rhoca-Gil användes i tunnarna vid Mellanpåslaget 1997. Mycket av det vatten som läckte in i arbetstunneln och huvudtunnlarna vid Mellanpåslaget pumpades ut till Vadbäcken. Då dog fisken i bäcken och en del av bottenfaunan, främst dag- och bäcksländor, minskade kraftigt men har idag återhämtat sig. I den sträcka av bäcken som berör reservatet finns stationär öring men nedströms finns även havsvandrande öring.

Figur 4. Terrängskuggningskartan visar tydligt på höjdskillnader och vattendragen i området. Åsen med ekarna i västra delen syns tydligt. Den röda linjer anger reservatets gräns.

2.2.2 Historisk markanvändning och landskapsutveckling

Området har en lång hävdhistoria med omväxlande slätter och bete och trädskiktet har genom åren haft en varierande grad av slutenhet. Vid en kol-14 analys på jordprov tagna i rikkärret visade resultatet på att området har hävdats redan under järnåldern. Slottet påträffas första gången i skriftliga källor år 1596 (Pamp 1964).

Den tidigaste kartan över Skåne som kan ge en uppfattning om landskapets karaktär och skogarnas utbredning är Gerhard Buhrmans Skånekarta från 1687, se figur 5. På kartan framträder övergången från det skogsbeklädda området på Hallandsåsen mot det mer öppna odlingslandskapet västerut. De skogsbeklädda områdena på Hallandsåsen är till största delen angett som "böke skogh" (högskog av bok på utmark).

Nästa storskaliga karta över området är den Skånska rekognosceringskartan från 1812-20 som visar på att ången och området öster om denna innehöll en del träd och buskar. På denna karta framträder även Vadbäcken tydligt och de fuktiga markerna längs denna. Även där fanns det inslag av lövträd, se figur 7.

Figur 5. Gerhard Buhrmans karta från 1687 visar tydligt på övergången från den skogsbeklädda åsen (utmarken) och det öppna odlingslandskapet.

Figur 6. Skånska rekognosceringskartan från 1810-talet. Horisontella streck anger fuktig mark, cirklar lövträd och radiella streck höjdskillnader.

Laga skifteskartan från 1843 visar att större delen av det området som ingår i naturreservatet utgjordes av ängsmark, se figur 7. Vadbäcken finns också utritad på kartan.

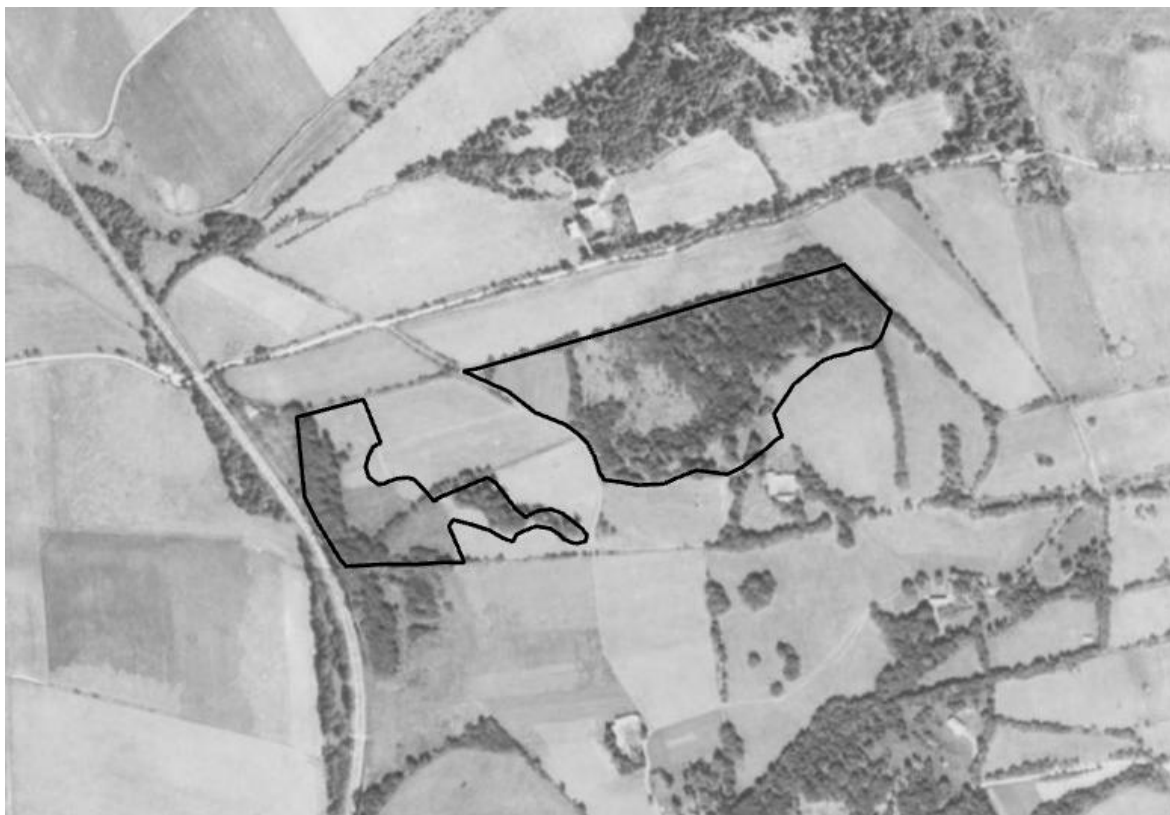
Figur 7. Del av Laga skifteskartan från 1843. Grön färg anger ängsmark, rosa färg är åkermark. Skifte nr 28 som utgörs av dagens rikkärrs område och omkringliggande alkärr anges som nedre sidlanta delen av Tappesängen i protokollet.

Häradsekonomiska kartan från 1940-talet visar på att gran börjat förekomma i landskapet, att järnvägen tillkommit och att ängsmarkerna försvunnit, se figur 8. Ängsmarken vid Slottet omfördes dels till åkermark, dels till lövskog som troligen betades.

Figur 8. Häradsekonomiska kartan från 1940-talet. Kartan visar bl a på att den forna ängsmarken omfördes till åker och lövskog som troligen betades (vita områden med grön kantlinje anger detta).

Flygbilden från 1940-talet visar på att området som idag utgörs av rikkärr fortfarande var öppet och betydligt större än dagens rikkärrsområde, se figur 9. På flygbilden framträder även den ekbeklädda åsen och den äldre alsbogen längs bäcken.

Figur 9. Flygbild från 1940-talet

Figur 10. Flygbild från 1960-talet

Figur 11. Flygbild från ca 1975

På flygbilderna från 1940–1970-talen ser man hur rikkärret succesivt vuxit igen och att alkogens utbredning ökat, figur 9–11.

När ängsbruket upphörde, troligtvis på 1920-talet, användes marken vid Slottet till bete fram till slutet av 1950-talet då all hävd upphörde. Under 1970-talet gjorde skogsvårdsstyrelsen en röjning i området och 1989 började Bjäre Naturskyddsförening att restaurera rikkärret genom att röja bort sly i en liten glänta med bevarad ängsflora och därefter årlig slåtter. Under 1990-talet utvidgades sedan ängen succesivt till sin nuvarande storlek. Rikkärret sköts fortfarande med årlig slåtter av naturskyddsföreningen. Rikkärret och den omgivande klubbalskogen har varit skyddat som ett Biotopskyddsområde av Skogsstyrelsen sedan 1999 men detta kommer att upphävas efter att naturreservatet vunnit laga kraft.

2.2.3 Biologi och naturvärden

I området finns klubbalskog, blandlövsog och ett öppet rikkärr som sköts som ängsmark genom årlig slåtter. Skogen i området är av varierande ålder och utseende. På de fuktigare partierna finns det klubbalskog med äldre alar med socklar och ett artrikt fältskikt, framför allt i området längs Vadbäcken i väster och i alkogen som omger rikkärret. Dessa områden är utpekade som nyckelbiotoper av Skogsstyrelsen och rikkärret och omgivande alkog är även skyddat som ett biotopskyddsområde av Skogsstyrelsen. Rikkärret omfattas även av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr. I lövsumpskogen i västra delen av reservatet slingrar sig Vadbäcken fram och det finns även ett flertal mindre bäckdrag som har sitt ursprung från sluttningen i öster.

Den yngre alskogen som gränsar till nyckelbiotopen i västra delen av området har tidigare utgjorts av åkermark. En mindre ås löper genom den intilliggande betesmarken på vilken det finns ett flertal medelålders ekar som har god potential att utvecklas till naturvärdesträd. Skogsområdet öster om rikkärret utgörs dels av blandädellövskog som klassats som livsmiljötypen nordlig ädellövskog (9020), dels av klubbalkskog som på sikt kan utvecklas till livsmiljötypen lövsumpskog (9080). Fuktighetsförhållandena är varierande och bitvis är inslaget med hassel stort.

Skogen i området är delvis påverkad av modernt skogsbruk, men det finns en lång trädkontinuitet och i de mer naturskogsliknande delarna är förekomsten av död ved tämligen riklig. En stor del av den döda veden utgörs dock av ask som fallit under senare år på grund av askskottsjukan.

Figur 12. Det förekommer rikligt med fläcknycklar i rikkärret.

I rikkärret, som är ett öppet soligt extremrikkärr, förekommer ett flertal rikkärrsindikerande kärlväxter och mossor såsom näbbstarr, gräsull, kärrknipprot, loppstarr (NT), slåtterblomma och späd skorpionmossa.

Vid en inventering, som utfördes 1998 i samband med borrhningen av järnvägstunneln genom Hallandsåsen, påträffades över 100 olika kärlväxter och ett 80-tal mossarter. Området har även inventerats inom ramen för arbetet med Åtgärdsprogrammet för bevarande av rikkärr år 2007 och klassades då som ett mycket artrikt extremrikkärr. Inom Natura 2000-området har flera sällsynta landmolluskarter observerats, däribland kalkkärrsgrynsnäcka (NT) och smalgrynsnäcka som båda är Natura

2000-arter, och totalt har minst 33 landsnäcksorter och fem snigelararter observerats. Rikkärret utgör en viktig livsmiljö för många av dessa arter.

Inventeringar som utförts i rikkärret inom ramen för ekologiskt kontrollprogram för tåg tunneln genom Hallandsås under 2000-talet visar på att frekvensen rikkärsmossor successivt har minskat medan frekvensen vitmossor har ökat. Detta indikerar en pågående förändring mot mer mineralfattiga förhållanden vilket kan påverka

artsammansättningen i rikkärret. Kalkärsgrynssnäcka har inventerats i Slottet genom sällprovtagning och har noterats vid flera tillfällen, om än i låga antal. Inga exemplar påträffades vid den senaste inventeringen som gjordes 2018. På små lokaler finns det tyvärr stor risk för utdöende men detta kan endast konstateras efter ett antal inventeringstillfällen olika år.

Hösten 2025 gjordes en uppföljning av några av länets rikkärr som inventerades i samband med framtagande av åtgärdsprogrammet av Skånes rikkärr för att se om de fortfarande har kvar sina värden, om de är i behov av restaurering eller skötselåtgärder och bedömning av hydrologisk påverkan. Då bedömdes Slottets rikkärr som ett mycket fint hävdad rikkärr med god status. Den hydrologiska påverkan bedömdes som ringa eller ingen och därför anses det i dagsläget inte finns några behov av hydrologisk restaurering.

Det finns rikligt med jättebalsamin i stora delar av området samt parksallat i skogen i anslutning till linbastun. Jättebalsamin har listats som en invasiv främmande art inom EU. Parksallat är inte listad som invasiv främmande art på Sveriges förteckning över invasiva växter men den är med på Artadatabankens risklista över invasiva arter. Båda arterna kan innebära ett hot mot den biologiska mångfalden och bör därför bekämpas.

2.2.4 Friluftsliv

Området ligger nära tätorterna Förslöv och Grevie. Stora delar av området är inte besöksvänligt med tanke på att det utgörs av blöt och fuktig mark. Området är trots det

välbesökt och då är det själva rikkärret som man besöker för att titta på blomsterprakten. Det finns en spång genom den fuktiga alskogen ut till rikkärret som underlättar framkomligheten. Vid rikkärret finns även en liten bänk att sitta på. De anläggningar som finns har anlagts av Bjäres naturskyddsförening. Vägen in till reservatet utgörs av en mycket smal liten grusväg och det finns ingen plats att parkera vilket skapar problem för de kringboende om vägen blockeras. Det finns därför stort behov av att anordna en mindre parkeringsplats.

Figur 11. Vid rikkärret finns det en bänk.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

Nedan anges de främsta hoten för området:

- Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av livsmiljötyper. Livsmiljötyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna.
- Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom till exempel utsläpp av föroreningar och gifter i vattendraget, försurning eller eutrofiering.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Utebliven, felaktig eller svag hävd i rikkärret.
- Utebliven möjlighet till spridning av rikkärtsarter eftersom det är långt mellan rikkärtslokalerna.
- Kvarliggande avslaget växtmaterial (från t ex slåtter) som placeras uppströms kärret (t ex i skogen ovanför kärret) leder till ökad eutrofiering genom att frisatta näringsämnen tillförs kärret med rörligt vatten.
- Bränning av högar med avslaget växtmaterial inom kärret kan ge en oönskad tillförsel av näringsämnen om det utförs på olämplig plats.
- Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark kan påskynda eutrofiering.
- Förändring till mindre kalkrika markförhållanden i rikkärret.
- Nedfall av luftföroreningar och luftburet kväve. Kvävenedfall påskyndar igenväxningen och kan påverka artsammansättningen i områdets livsmiljötyper
- Införsel och spridning av invasiva och främmande arter som exempelvis mördarsnigel, jätdebalsamin och parksallat.
- Nya sjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller har potential att bli ett problem om de införs.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande skogarna och åkrarna.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Hårt betestryck från klövvilt som påverkar föryngring av träd.

3 Övergripande mål och åtgärder

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med naturreservatet är att långsiktigt bevara och utveckla områdets rikkärr, skog och vattendrag. Angivna livsmiljötyper och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv samt nationella fridlysta och rödlistade arter som är knutna till området ska bibehållas och bevarandemålen ska bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för dessa. Främmande arter (inkl. gran) ska inte förekomma.

Rikkärret ska utgöras av en välhävdat äng med ett artrikt fält- och mosskikt med rik förekomst av rikkärrsindikerande arter och naturlika hydromorfologiska förhållanden.

Skogen på frisk mark ska på lång sikt domineras av gammal flerskiktad ädellövskog med rik förekomst av hassel i buskskikt. Skogen på fuktig till blöt mark ska domineras av klibbal. Skogen i reservatet ska till största delen formas av en naturlig intern dynamik och ska ha en stor variation i trädslag, ålder och strukturer samt ett artrikt fältskikt. Inom ädellövskogen ska förekomsten av gamla träd, både grova och senvuxna, vara riklig och det ska finnas en stor mängd död ved, både liggande och stående i olika storlekar och nedbrytningsstadier. Livsmiljötyperna ska utgöras av: nordlig ädellövskog (9020) och lövsumpskog (9080) enligt kartbilaga C.

Förutsättningarna för områdets möjlighet till rekreation och friluftsliv ska utvecklas varsamt så att naturvärdena inte påverkas negativt.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Här anges de generella riktlinjerna och skötselåtgärderna för reservatet. Under kapitel 4 anges de mer specifika skötselåtgärderna under respektive skötselområde.

Rikkärret

Rikkärret ska skötas med årlig slåtter där allt avslaget växtmaterial tas bort från ängen och igenväxningsvegetation ska hållas undan.

Vad gäller slåttern är det gynnsamt med en varierande slåtter både rumsligt och tidsmässigt då det kan ha betydelse för möjligheten till överlevnad, förökning och spridning hos kärlväxter och evertebrater. Det finns både för- och nackdelar med tidig respektive sen slåtter och skötseln bör därför utformas så att det blir en viss variation i hävden mellan åren.

En tidig slåtter innebär att många arter inte hinner blomma och sätt frö. En del arter har dock möjlighet att blomma om efter slåttern. För senblommande arter kan en tidig slåtter vara positiv. En tidig slåtter kan leda till ansamling av förna vilket kan missgynna konkurrenssvaga arter och att nyetablering av höstgroende arter försämrats.

Vid en sen slåtter hinner fler kärleväxter blomma, sätta frö och frö av sig och det blir mindre återväxt vilket leder till en mindre mängd förna. En sen slåtter kan dock vara negativt för många kärleväxter eftersom vegetationen blir hög och tät under en stor del av sommaren vilket missgynnar etablering och överlevnad av groddplantor och juvenila plantor. Vid en återkommande sen slåtter finns även en risk att man bidrar till en ökad näringshalt i marken eftersom näringshalten i växtmaterialet börjar sjunka under högsommaren. En sen slåtter är i regel positivt för insekter eftersom det innebär att de hinner fullborda sin livscykel och att pollen- och nektärsökande arter gynnas eftersom blomrikedomen är stor under en längre period.

Den traditionella tidpunkten för slåtter i fuktiga ängar är från mitten av juli till mitten av augusti. Klimatförändringarna har gett en tidigare fenologi hos många växter så många gånger kan man numera behöva slå tidigare än vad som varit gällande historiskt sett. Eftersom det finns både för- och nackdelar med tidig respektive sen slåtter kan det därför vara bra att ha en variation så att man vissa år börjar med att slåttat de finare rikkärresdelarna först och ibland senare under säsongen. Partier med riklig förekomst av kärknipprot eller andra särskilt hotade arter bör dock i möjligaste mån sparas vid tidig slåtter. Områden med högrötsvegetation kan med fördel slåttas tidigt på säsongen och vid rik återväxt kan de även slåttas senare på säsongen.

Efter slåttern bör det slagna materialet ligga kvar och torka under cirka en veckas tid så att höet får fröa av sig innan det samlas ihop och tas bort från rikkärret. Det är viktigt att det inte får ligga kvar och tillföra näring och förna till rikkärret.

Buskage med sälj och viden kan med fördel sparas i kantzoner eftersom det är positivt för kalkkärresgrynsnäck och smalgrynsnäck då de bildar kalciumcitrat i lövförnan som snäckorna kan tillgodogöra sig för att bilda skal.

Med tanke på att det öppna området med rikkärr varit betydligt större tidigare bör man överväga att utöka arealen rikkärr på bekostnad av den omgivande klibbalskogen. Hur stor yta som skulle kunna vara aktuell får bedömas efter närmare utredning för att se var förutsättningar för rikkärresvegetation finns.

Naturskyddsföreningen Bjäre har sedan lång tid skött rikkärret årligen med fagning på våren och med slåtter i augusti-september. De räfsar ihop den avslagna vegetationen efter slåttern och en del av det torkas på hässjor. Höet som torkats brukar brännas upp på ett torrt parti i norra delen av kärret som saknar rikkärresvegetation. Övrigt avslaget material läggs i omgivande skog nedströms rikkärret. Rikkärret ligger otillgängligt och det är därför svårt att frakta bort höet från reservatet. Föreningen har anlagt en liten bro över bäcken vid vägen och spången in till ängen samt en bänk att sitta på. De har även uppfört en mindre ställning där material till spången och hässjorna kan förvaras.

Figur 12. Rikkärret slås årligen och den avslagna vegetationen samlas ihop och bortförs eller bränns upp på plats. En del av vegetationen torkas på hässjor.

Ädellövskog

Området ska i det närmast lämnas för fri utveckling och ska endast skötas med naturvårdsinriktade åtgärder om det t ex finns behov av att friställa värdefulla träd eller för att upprätta vitaliteten i gamla träd, särskilt ek, eller för att gynna hotade arter. Åtgärder kan även utföras om det finns behov av att skapa förutsättningar för föryngring av ek. All död lövved som framkommer naturligt eller efter åtgärder lämnas inom naturreservatet. För att gynna insektsfaunan kan grenar och kvistar av ek och hassel samt ekved lämnas i solexponerade lägen. Inga kör- och markskador, speciellt i de fuktigare partierna och i närheten av vattendragen, får uppkomma.

Klibbalskog

Områden med klibbalskog ska i det närmast lämnas för fri utveckling och ska endast skötas med naturvårdsinriktade åtgärder om det t ex finns behov av att gynna hotade arter. I syfte att utöka rikkärrensområden kan en del yngre träd av klibbal runt rikkärret med fördel tas bort. Det kan även finnas behov av att glesa ut i skogen väster om rikkärret för att släppa in mer ljus på ängen.

3.3 Forn- och kulturlämningar

Naturreservatet berörs av en registrerad fornlämning i form av en linbastu. Se figur 13. Det förekommer även andra värdefulla kulturhistoriska element, som inte är registrerade som fornlämningar, såsom stenmurar. Fornlämningarnas lokalisering framgår av bilaga A. Kulturlämningar och fornlämningar bör hållas fria från vedartad igenväxningsvegetation.

Tabell 2. Tabellen visar vilka fornlämningar som finns i området, med benämning (lämningsnummer) enligt Riksantikvarieämbetet (RAÄ), typ av fornlämning samt i vilket skötselområde de är lokaliserade.

Lämningsnummer	Typ av fornlämning	Skötselområde
L1988:9267	Linbastu (övrig kulturhistorisk lämning)	3b

Vid ingrepp i och invid fornlämning krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen 2 kap 1989:850; samråd ska ske med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet innan åtgärd påbörjas. Det gäller exempelvis vid grävning. I samband med avverkning av träd och utkörning av virke som berör fornlämning krävs samråd eftersom det finns risk för skada på fornlämning. Röjningsavfall får inte läggas på eller invid fornlämning. Samråd krävs också vid anläggande av fri-luftsanläggningar inom fornlämning.

Figur 13. Linbastun är en utpekad fornlämning.

För att bevara lämningen och förhindra skador på linbastuns stenkonstruktion behöver träd sågas ned på och invid ruinen och uppkommande sly hållas undan. Ett avstånd på ca fem meter runt ruinen bör därför hållas fritt från träd och uppkommande sly.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets värden och skötsel negativt genom:

- Ökad igenväxningstakt i rikkärret.
- Ökad mängd trädssjukdomar, svamp och insektsangrepp på lövträd och skyddsvärda träd.
- Vid ökat uppslag av bok så kan skuggning och förurning av jorden öka.
- Ökning av främmande arter (även gran) samt invasiva arter som kan konkurrera ut skyddsvärd flora och fauna både på land och i vattnet.

- Snabbare förfall av friluftsanordningar.

Förslag till skötselåtgärder för att motverka eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- Igenväxning: röjning, slåtter och ev. bränning.
- Trädsjukdomar: gynnande och nyplantering av efterträdare, fler trädslag (inhemska och resistenta sorter), handlingsplan för eventuell smitta, veteranisering (skapa gammelträdsqualiteter genom specifik skötsel av yngre träd).
- Skuggning och förurning av jorden: hålla efter bok genom slyröjning och avverkning efter behov.
- Främmande arter: gynnande av inhemska arter, bekämpning av oönskade arter.
- Friluftsanordningar: användning av tåliga material, täta kontroller och underhåll.

4 Skötselområden med mål och åtgärder

Naturresevatet har delats in i 5 olika skötselområden som kräver olika skötselåtgärder, samt friluftsliv och skötsel av anläggningar, se bilaga B. Ett skötselområde kan vara uppdelat i flera delområden.

- Skötselområde 1 – Rikkärret
- Skötselområde 2 – Klibbalskog
- Skötselområde 3 – Ädellövsog
- Skötselområde 4 – Ekar
- Skötselområde 5 – Gräsmark

Skötselområde 1 – Rikkärret

Areal totalt: 0,2 ha

Natura 2000-livsmiljötyper: Rikkärr (7230)

Beskrivning

Centralt i den västra delen av Natura 2000-området ligger ett öppet rikkärr som hävdas genom årlig slåtter. Marken genomkorsas av flera porlande rännilar där grundvattnet kommer fram och vegetationens sammansättning vittnar om att jordmånen innehåller kalk. Den långa slåttertraditionen har skapat förutsättningar för en rik kärlväxtflora och här växer bland annat gräsull, kärrknipprot, ängsnycklar, loppstarr, slåtterblomma, ängsvädd och tätört. I de yttre delarna av kärret övergår växtligheten i en lite artfattigare högörtvegetation med bl a kärrfräken, älgört och kärrfibbla. Mossfloran är rik, med förekomst av bland annat bandpraktmossa, dunmossa, guldspärrmossa, gyllenmossa, purpurvitmossa, skrynkelfläta och späd skorpionmossa.

Här finns också ett rikt insektsliv och flera sällsynta landmollusker som kalkkärrsgrynsnäcka och smalgryn snäcka har påträffats i kärret. Vid den senaste inventeringen 2018 fann man dock inte kalkkärrsgrynsnäckan så det är oklart om arten finns kvar. Livsmiljötypen rikkärr bedöms inte ha fullgod bevarandestatus på grund av en negativ trend för några rikkärtsarter samt att den begränsade arealen kan medföra en ökad känslighet för förändrade förhållanden i livsmiljötypen och angränsande områden.

Figur 14. Vy över rikkärret efter slåttern år 2025.

Figur 15. På ängen förekommer det riklig med fläcknycklar.

Bevarandemål

Rikkärret ska utgöras av ett öppet område som hävdas med årlig slåtter. I kantzonen mellan den öppna kärrytan och omgivande klibbalskog bör en mjuk övergång eftersträvas med buskage av sälg och viden för att gynna landmollusker. Fält- och mossskiktet ska domineras av rikkärrsindikerande arter och inslaget med ohävdarter ska vara ringa. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin ska vara naturlig så att markfuktigheten är god och kalkpåverkan ska vara god. För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna gräsull, näbbstarr, kärrknipprot, slåtterblomma, tätört, fläcknycklar, ängsstarr, bandpraktmossa, fetbålmossa, gyllenmossa, källmossa, späd skorpionmossa och stor skedmossa har noterats i livsmiljötypen. Rikkärret ska utgöra en god livsmiljö för kalkkärrsgrynsnäcka (1013) och smalgrynsnäcka (1014) så att de kan finnas i livskraftiga populationer.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Eventuell borttagning av grästorv i de mer triviala delarna för att gynna rikkärrsvegetationen. Åtgärden måste utföras varsamt med hänsyn till en känslig fauna, flora och markförhållanden
- Vid behov kan områden med högrötsvegetation slås två gånger årligen under en period för att gynna mindre konkurrenstarka växter.
- Avverkning av träd i kantzonerna (skötselområde 2) med efterföljande stubbfräsning. Inga äldre träd eller träd med naturvärden ska avverkas.
- Utökning av rikkärret, se skötselområde 2.

- Om inventeringar visar på att kalkärsgrynsnäckan försvunnit kan man överväga att flytta snäckor från närmaste population med god status under förutsättning att Slottets rikkärr är i tillräckligt gott tillstånd.

Löpande skötsel:

- Tidigt på våren bör området fagas genom att löv och kvistar räfsas upp och förs bort från rikkärret.
- Årlig slåtter med skärande/klippande redskap. Slåttertids punkten kan med fördel varieras från år till år, se vidare kapitel 3.2.
- Allt avslaget växtmaterial från slåttern ska räfsas upp noggrant och tas bort eller eldas upp (gärna på en plåt) på torrt markområde använt för detta sedan tidigare (i norra delen). Om det eldas upp ska askan samlas ihop och bortförs från rikkärret. Om höet läggs i omgivande skog ska det placeras nedströms rikkärret på lämplig plats efter överenskommelse med reservatsförvaltaren.
- Vid behov genomförs slyröjning för att förhindra igenväxning av rikkärret.
- Alskott/plantor som inte blivit för stora, och därmed blivit för kraftiga, ska dras upp.
- Kontinuerlig borttagande av främmande och/eller invasiva arter

Skötselområde 2 – Klibbalskog

Delområde 2a: Äldre klibbalskog runt rikkärret lövsumpskog (9080)

Delområde 2b: Klibbalskog på sluttningen (utvecklingsmark)

Delområde 2c: Klibbalskog längs Vadbäcken

Livsmiljötyper enligt Natura 200: Lövsumpskog (9080)

Areal totalt: 3 ha

Beskrivning

Delområde 2a (1,3 ha)

Utgörs av klibbalsdominerad skog runt rikkärret inom Natura 2000-området som är klassad som livsmiljötypen lövsumpskog (9080). Historiskt har området hävdats med omväxlande slåtter och bete. Fuktighetsförhållandena är varierande. Förutom klibbal finns det inslag av främst ask, björk och ek och i ett torrare parti i sydost står ett par äldre bokar. I buskskiktet finns benved, hassel, hägg och olvon. Fältskiktet är artrikt och innehåller bland annat gullpudra, kransrams, lundvårlök, ormbär, skärmstarr, våtters, humleblomster och tuvtåtel. Det finns visst uppslag av den invasiva arten jättebalsamin. Den norra delen av området är påverkad av moderna skogsbruksåtgärder, men i övrigt har skogen naturskogskaraktär. Skogen är flerskiktad och innehåller rikligt med död ved, luckor, träd med socklar och en variation i trädslag och ålder. Området bedöms till största delen ha fullgod bevarandestatus.

Figur 16. Klibbalkärret i delområde 2a.

Delområde 2b (0,5 ha)

Området utgörs av ung till medelålders klibbalskog. Marken är sluttande och det finns källsprång där vatten tränger fram och översilar marken och bildar små rännilar och bäckfåror som mynnar ut i rikkärret. Fuktighetsförhållandena är dock varierande och det finns platåer med torrare mark. Trädskiktet domineras av klibbal och ask, men det finns även inslag av björk, bok, ek och fågelbär. I buskskiktet växer hassel, varav en del med grova stammar i buketter. En stor del av den döda veden som finns där utgörs av ask som har fallit under senare år på grund av askskottsjukan. I fältskiktet förekommer skärmstarr, skogsstarr, älgört, tuvtåtel och stinksyska. Området bedöms som utvecklingsmark som har förutsättningar att utvecklas till lövsumpskog (9080). Historiskt har området hävdats med omväxlande slåtter och bete.

Delområde 2c (1,2 ha)

Utgörs av klibbalsdominerad skog väster om vägen. I trädskiktet dominerar klibbal men det finns inslag med björk, ask, hägg, lönn, rönn och sälg. I buskskiktet förekommer hägg, hassel och brakved. Vadbäcken slingrar sig fram i den västligaste delen och i anslutning till denna är skogen utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen, se figur 3. Klibbalskogen öster om nyckelbiotopen utgörs av ung skog på mark som tidigare utgjorts av åkermark, se flygbild från 1940-talet figur 9. Det finns ett flertal mindre bäckdråg i området, se figur 17. Bitvis är inslaget med död ved rikligt i form av lågor. I skogen längs Vadbäckens surdråg finns en artrik och variationsrik miljö med bäckbräsma, gullpudra, älgört, kärrfibbla och kärrbräken i fältskiktet. I den yngre skogen i östra delen förekommer jättebalsamin som kommit in från de öppna markerna intill.

Bevarandemål

De klibbalsdominerade bestånden ska ha en naturskogsartad karaktär som utvecklas

genom en naturlig dynamik där död ved och strukturer skapas genom naturliga processer och där föryngring sker spontant. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat och det ska finnas strukturer/substrat såsom gamla träd, levande träd med döda träddeklar, hålträd, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller liggande träd samt träd med socklar.

Livsmiljötypen ska präglas av naturlig eller naturlig hydrologi och grundvattennivå, vilket leder till en variation i markfuktighet som påverkar skogens interna dynamik och struktur. Den långsiktiga förekomsten av habitatet ska säkerställas genom en hög grundvattennivå med god vattenkvalitet, utan tillförsel av näringsämnen. Årliga översvämningar ska förekomma.

Figur 17. Visar på den unga alkogen och ett bäckdråg.

Klibbal ska dominera i trädskiktet men det ska finnas inslag av andra lövträdsarter såsom björk, sälg och ädellövträd, främst ask och ek. I buskskiktet ska det dominerande inslaget vara hägg, hassel och brakved. Mängden död ved ska vara riklig och ska utgöras av både liggande och stående död ved.

Livsmiljötypen lövsumpskog (9080) ska uppnå gynnsam bevarandestatus.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder

- Eventuellt stubbskottsbruk i kantzonen mot rikkärret i syfte att förbättra ljusförhållanden i rikkärret, delområde 2a.
- Avverkning av yngre träd i kantzonerna i syfte att minska påverkan från träden och för att utvidga rikkärret, delområde 2a.
- Utglesning i trädskiktet, framförallt björk, i sydvästra delen för att öka ljusinsläppet på rikkärret, delområde 2a.
- Om det bedöms som möjligt att restaurera delar av delområde 2a till rikkärr kan lövsumpskogen omföras till rikkärr genom avverkning av träd med efterföljande stubbfräsning. Därefter samma skötsel som skötselområde 1.

Löpande skötsel:

- Områdena lämnas i det närmaste för fri utveckling men naturvårdsinriktade åtgärder kan utföras för att öka mängden död ved eller för att gynna hotade eller rödlistade arter.
- Kontinuerlig borttagande av främmande och/eller invasiva arter

Skötselområde 3 – Ädellövskog

Delområde 3a: Nordlig ädellövskog på sluttningen (9020)

Delområde 3b: Utvecklingsmark till nordlig ädellövskog (9020)

Delområde 3c: Blandädellövskog

Livsmiljötyper enligt Natura 2000: Nordlig ädellövskog (9020)

Areal totalt: 1,4 ha

Beskrivning

Delområde 3a (0,6 ha)

Området utgörs dels av skog på sluttningen i reservatets nordöstra del som klassats nordlig ädellövskog (9020), dels trädridån med ek, lönn och ask längs stenmuren i reservatets norra gräns. Skogen på sluttningen består av ask, ek, klibbal, lönn, fågelbär och ett rikligt inslag med hassel. Bitvis har det karaktär av ett hässle. Träden är relativt unga men det finns inslag av äldre träd. I fältskiktet finns arter som skogsstarr, skogsbingel, storrams och vätteros. Marken har i äldre tider brukats som slåtter- och

betesmark. Inslaget med död ved är bitvis rikligt och en stor del av den döda ved som finns utgörs av ask som har fallit under senare år. Livsmiljötypen nordlig ädellövskog (9020) bedöms ha icke fullgod bevarandestatus på grund av brist på värdefulla träd och död ved samt att skogen är relativt ung och ännu inte har utvecklat höga naturvärden.

Figur 18. Bild på skogen i delområde 3a.

Delområde 3b (0,6 ha)

Området utgörs av skog på högre liggande mark söder om klibbalskogen (delområde 2a och 2b). Trädsiktet är relativt ungt och bitvis glest men det finns inslag av äldre träd och inslaget med död ved är förhållandevis rikligt. Trädsiktet utgörs av bok, ask, klibbal, ek, lönn, ask och björk. I busksiktet förekommer det rikligt med hassel och i övrigt förekommer slån, björnbär och fläder, hägg och hagtorn. Vid linbastun finns en stor grov ask som ser livskraftig ut och rikligt med parksallat (invasiv art) i fältsiktet. I övrigt förekommer det skogsstarr, liljekonvalj, tuvtåtel, stinksyska, skogsbingel och vitsippa i fältsiktet.

Delområde 3c (0,2 ha)

Utgörs av ungs skog på före detta åkermark med körsbär, björk, ek, ask, klibbal och lönn i trädsiktet. I busksiktet förekommer det rikligt med hassel. En del av ekarna är lämpliga ämnen att utvecklas till vidkroniga träd genom friställning. Området utgjordes av åkermark fram till åtminstone 1970-talet. I nordvästra hörnet dominerar hassel och där är det lämpligt att undanta ett område till en mindre parkeringsyta.

Figur 19. Det finns inslag med ek som har potential att utvecklas till vidkroniga ekar.

Bevarandemål

Naturtypen ska till största delen formas av naturliga störningar och intern dynamik. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat och det ska finnas värdefulla strukturer/substrat som gamla träd, levande träd med döda träddeklar, hålträd, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller liggande träd och i blötare delar träd med socklar. Krontäckningen ska vara 50 – 100 % och variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Ask ska utgöra ett dominerande inslag i livsmiljötypen nordlig ädellövskog (9020), men skogen i sin helhet ska präglas av en varierad sammansättning av ask, bok, ek, fågelbär och lönn. De för livsmiljötypen nordlig ädellövskog (9020) typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna skogsbingel, storrams och vätteros har noterats i livsmiljötypen.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder

- Friställning av ek.
- Vid rik förekomst av bokföryngring ska detta röjas bort så att områdena med livsmiljötypen nordlig ädellövskog (9020) inte domineras av bok.
- För att bevara fornlämningen (linbastun) behöver träd sågas ned på och invid ruinen så att denna inte skadas,

Löpande skötsel:

- Områdena lämnas i det närmaste för fri utveckling men naturvårdsinriktade åtgärder kan utföras för att öka mängden död ved eller för att gynna hotade eller rödlistade arter.
- Förhindra att nya yngre träd kan växa upp i fornlämningens stenkonstruktion (linbastun) genom att röja undan sly. Håll ett avstånd om cirka fem meter när det gäller att släppa upp träd nära ruinen.
- Kontinuerlig borttagande av främmande och/eller invasiva arter.

Skötselområde 4 – Ekar

Natura 2000-livsmiljötyp: Trädklädd betesmark (9070)

Areal totalt: 0,3 ha

Beskrivning

Området utgörs av en mindre ås på vilken det förekommer ett flertal medelålders ekar med välutvecklade kronor. Den västra delen av området är mer öppet jämfört med östra delen. I trädskiktet förekommer även enstaka träd av bok, vildapel, ask och björk. Det finns ett välutvecklat buskskikt med arter såsom björnbär, hagtorn, hassel och fläder. Det södra brynet är tätt och starkt dominerat av fläder. I fältskiktet finner man vårbrodd, ängssyra, teveronika, blodrot och daggekåpa. Området betas tillsammans med intilliggande betesmark som ligger utanför reservatet. Det finns riklig förekomst av den invasiva arten jättebalsamin.

Figur 20. Bild på ekarna i skötselområde 4.

Bevarandemål

Trädskiktet ska domineras av vidkroniga grova träd av ek och föryngring av dessa samt hålträd, bärande och blommande träd och död ved av olika beskaffenhet. Kron-
täckningen ska var 30–70 %. Det ska finnas ett blommande och bärande buskskikt
med arter såsom hagtorn, björnbär, slån och hassel. Området kan med fördel betas.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder

- Vid behov friställning av vidkroniga träd av ek och ersättningsträd till dessa.
- Om problem med barknag av hästar uppstår ska stammarna skyddas från detta, förslagsvis genom att lägga upp vedartade röjningsrester runt stammarna.
- Röjning av vedartad igenväxningsvegetation på vissa partier med mycket buskage.

Löpande skötsel:

- Röjning av vedartad igenväxningsvegetation.
- Kontinuerlig borttagande av främmande och/eller invasiva arter

Skötselområde 5 – Gräsmark

Areal totalt: 0,06 ha

Beskrivning

Området utgörs av en liten gräsbeklädd yta med högväxt vegetation med bl a hundäxing, nässlor, svartkämpar, parksallat och jättebalsamin. Det finns uppslag med al och björnbär. Området har tidigare nyttjats som upplagsplats vilket den lilla kullen visar på. Området saknar i dagsläget naturvärden men eftersom det ligger med i Natura 2000-området tas det med i reservatet. På sikt kan förhoppningsvis fältskiktet utvecklas till ett mer blommande fältskikt till gagn för insektslivet.

Figur 21. Den lilla kullen är idag gräsbeklädd med en högväxt vegetation.

Bevarandemål

Ogödslad gräsmark med ett blommande fältskikt. Visst inslag med blommande buskar kan förekomma.

Skötselåtgärder

Löpande skötsel:

- Extensiv skötsel genom att gräset slås av eller putsas vid behov. Det avslagna materialet bör tas bort för att gynna ett blommande fältskikt.
- Kontinuerlig borttagande av främmande och/eller invasiva arter.

5 Friluftsliv

På våren och försommaren kommer det många besökare till Slottets rikkärr för att titta på den rika blomningen på ängen. Naturskyddsföreningen har anlagt en spång genom klibbalkärret så att man på ett lätt sätt kan ta sig ut till rikkärret. I kanten av rikkärret finns en bänk att sitta på. De brukar även sätta ut käppar i rikkärret för att visa på var det är lämpligt att gå. På så sätt kanaliseras besökarna och skadan på vegetationen minimeras. En stor del av naturreservatet utgörs av blöt till fuktig mark vilket påverkar tillgängligheten i området. Naturreservatet anses därför inte lämpligt att utvecklas ytterligare med avseende på rekreation och friluftsliv. Det finns dock behov av att anlägga en mindre parkeringsplats så att det inte uppstår problem med felparkerade bilar längs den lilla smala markvägen.

Figur 22. Naturskyddsföreningen på Bjäre har nyligen renoverat spången in till rikkärret. Det finns även en lite bro över bäcken.

Mål

- Det ska finnas en mindre parkeringsyta för 4–5 bilar.
- Det ska finnas minst 3 informationsskyltar om naturreservatet.
- Det ska finnas gränsmarkering så att naturreservatets gräns framgår tydligt i terrängen.

Engångsåtgärd

- Utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
- Uppsättning av informationsskyltar om naturreservatet, se förslag bilaga A.
- Anläggning av parkering enligt kartbilaga A.

Skötselåtgärd

- Löpande underhåll av parkeringsplatser, skyltar och gränsmarkeringar.

6 Jakt och fiske

Inga inskränkningar finns i jakträtten. Enligt föreskrifterna för reservatet får jaktorn inte uppföras och vilt får inte utfodras. Det finns ett undantag till att röja siktgator efter överenskommelse med Länsstyrelsens förvaltare. Fisket regleras inte i reservatsbeslutet. Jakt eller ökad jakt på vildsvin bör övervägas om de börjar orsaka skada i reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gränser

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Uppföljning och revidering

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

Uppföljning av statusen i rikkärret och Natura 2000-arterna Kalkkärrsgrynsnäcka och Smalgrynsnäcka ska ske inom ramen för uppföljning av Natura 2000-områden och biogeografisk uppföljning av landsnäckor.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Om det utgår annan statlig ersättning för skötsel av marker, till exempel miljöersättning, ersättning för restaurering etcetera kan inte föreslagna skötselåtgärder (eller motsvarande åtgärder) utföras eller finansieras av reservatsförvaltningen.

Tabell 3 Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Markskötsel

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prio	Upplysningar
Skötsel av betad ek-miljö	Vid behov	4	Länsstyrelsen/Markägaren	3	Markägaren ansvarar för beteshävd. Barkskador på ek ska undvikas.
Skötsel av rikkärr (fagning och slåtter)	Årligen	1	Länsstyrelsen Naturskyddsföreningen	1	Skärande/klippande redskap EU:s miljöersättning ska i möjligaste mån finansiera skötseln
Underhållsröjning	Vid behov	Hela området	Länsstyrelsen	2	Motormanuellt
Populationsförstärkande åtgärder för rikkärrarter	Vid behov	1, 2a	Länsstyrelsen	2	
Friställning av äldre träd och ersättnings-träd	3, 4	3, 4	Länsstyrelsen	3	Framförallt ädellövträd
Bekämpning av främmande och/eller invasiva arter	Vid behov	Hela området	Länsstyrelsen	1	I dagsläget framförallt jät-tebalsamin
Extensiv skötsel av gräsmark	-	5	Markägaren	3	Kan med fördel utföras av markägaren och är inget som kan prioriteras av Länsstyrelsen.

Anläggningar

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Uppsättning och underhåll av informationsskylt	Snarast, sedan vid behov	Enligt bilaga A	Länsstyrelsen	1	-
Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan vid behov	Hela området	Länsstyrelsen	1	-
Anläggning och underhåll av parkering	Snarast, sedan vid behov	Enligt kartbilaga A	Länsstyrelsen	1	-
Underhåll av spång och bro till rikkärret	Löpande	Enligt kartbilaga A	Länsstyrelsen/Naturskyddsföreningen	2	Naturskyddsföreningen har anlagt dem

11 Rödlistade arter

Tabell 4. Förekomst av:

- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Artdatabanken 2020)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter
- EU-arter (vad gäller fåglar endast de som är fridlysta)

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Blötdjur	smalgrynsnäcka	<i>Vertigo angustior</i>	Habitatdirektivets bilaga 2
Blötdjur	kalkkärrsgrynsnäcka	<i>Vertigo geyeri</i>	NT, ÅGP, Habitatdirektivets bilaga 2

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori (endast rödlistade)
Fåglar	mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT
Fåglar	svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	NT
Kärlväxter	blågrönt mannagräs	<i>Glyceria declinata</i>	VU
Kärlväxter	fläcknycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Fridlyst
Kärlväxter	grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	Fridlyst
Kärlväxter	Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	Fridlyst
Kärlväxter	kärrknipprot	<i>Epipactis palustris</i>	Fridlyst
Kärlväxter	loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	NT
Kärlväxter	nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	Fridlyst
Kärlväxter	Sankt Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>	Fridlyst
Kärlväxter	småvänderot	<i>Valeriana dioica</i>	VU
Kärlväxter	ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
Kärlväxter	ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori (endast rödlistade)
Mossor	purpurvitmossa	<i>Sphagnum warnstorffii</i>	Habitatdirektivets bilaga 5

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori (endast rödlistade)
Storsvampar	korallticka	<i>Grifola frondosa</i>	NT

12 Källor

Skriftliga källor

Bager, H & Persson, A. (2009). Skånes rikkärr. Rapport 2009:41. Länsstyrelsen Skåne.

Båstad kommun (1998). Naturvårdsprogram Båstad kommun. ISBN 91-631-2461-0

Hannon, G & Gustafsson, M. (2004). Slottet – historien om en slåtteräng. Svensk Botanisk Tidskrift 98(3-4): 177-187.

Länsstyrelsen Dalarnas rapport 2022:11. Handbok för skötsel och restaurering av rikkärr.

Länsstyrelsen Kristianstads län (1996). Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.

Trafikverket. 2016. Tågtunnlarna genom Hallandsås. Omgivningspåverkan. Slutrapport. Ekologiskt kontrollprogram. Publikationsnummer 2016:086, Trafikverket.

Webbplatser

Artdatabanken Artportalen. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Artdatabanken artfakta. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

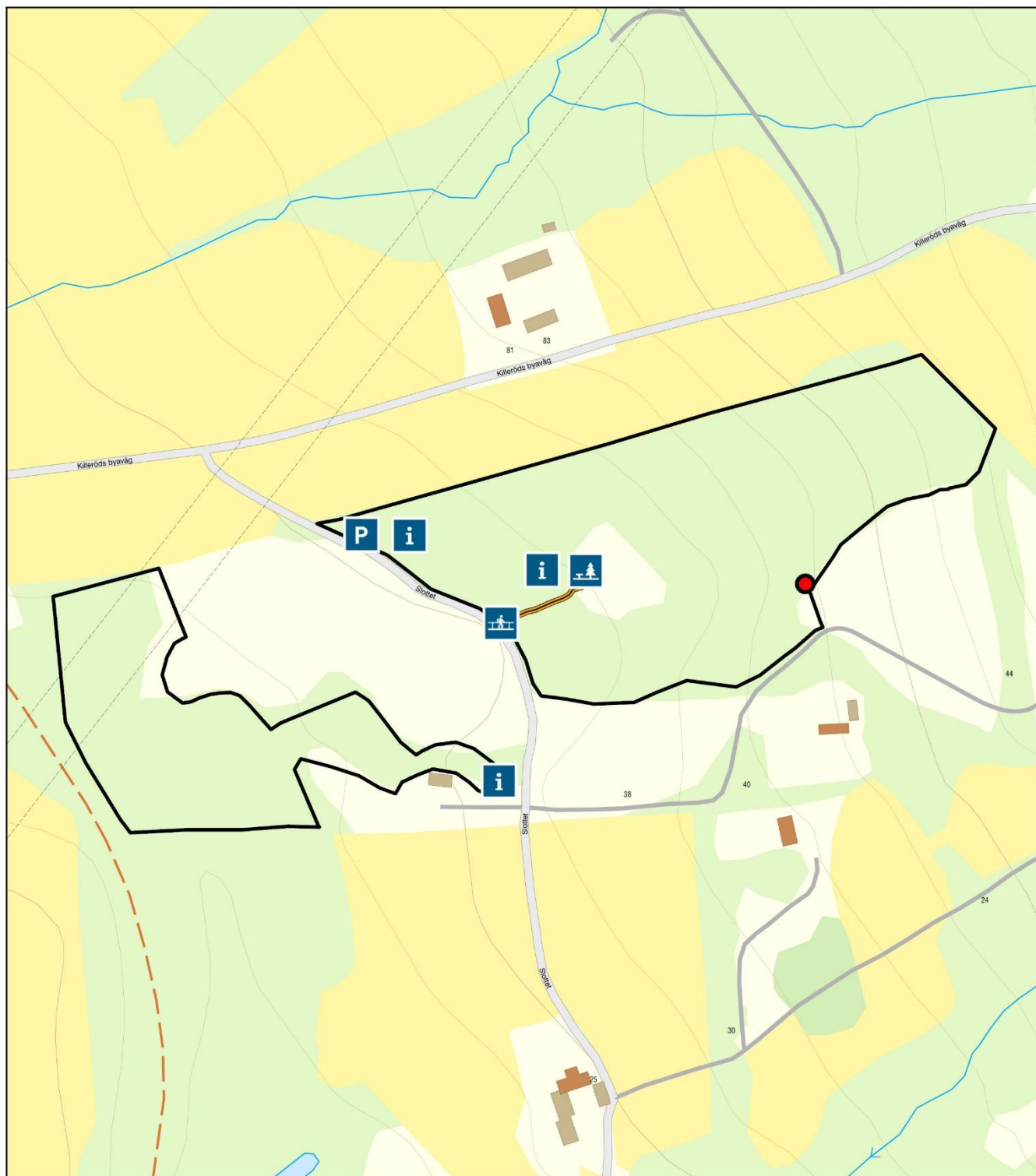
Lantmäteriet. Historiska kartor

Länsstyrelsen i Skåne (2022). Naturvärdesöversikt för Skåne. Digital karttjänst.

Riksantikvarieämbetet. Fornsök

Skogsvårdsstyrelsen (1995-11-08). Nyckelbiotopsinventeringen.

Vattenatlas: <https://vattenatlas.se/>

Bilaga A. Naturreservatets gräns, anläggningar och fornlämningar Naturreservatet Slottet, Båstad kommun

Naturreservatets gräns	Bro	Fornlämning
P-plats	Bänk	
Informationsskylt	Spång	

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Slottet
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 11145-2025

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B. Skötselområdeskarta Naturreservatet Slottet, Båstad kommun

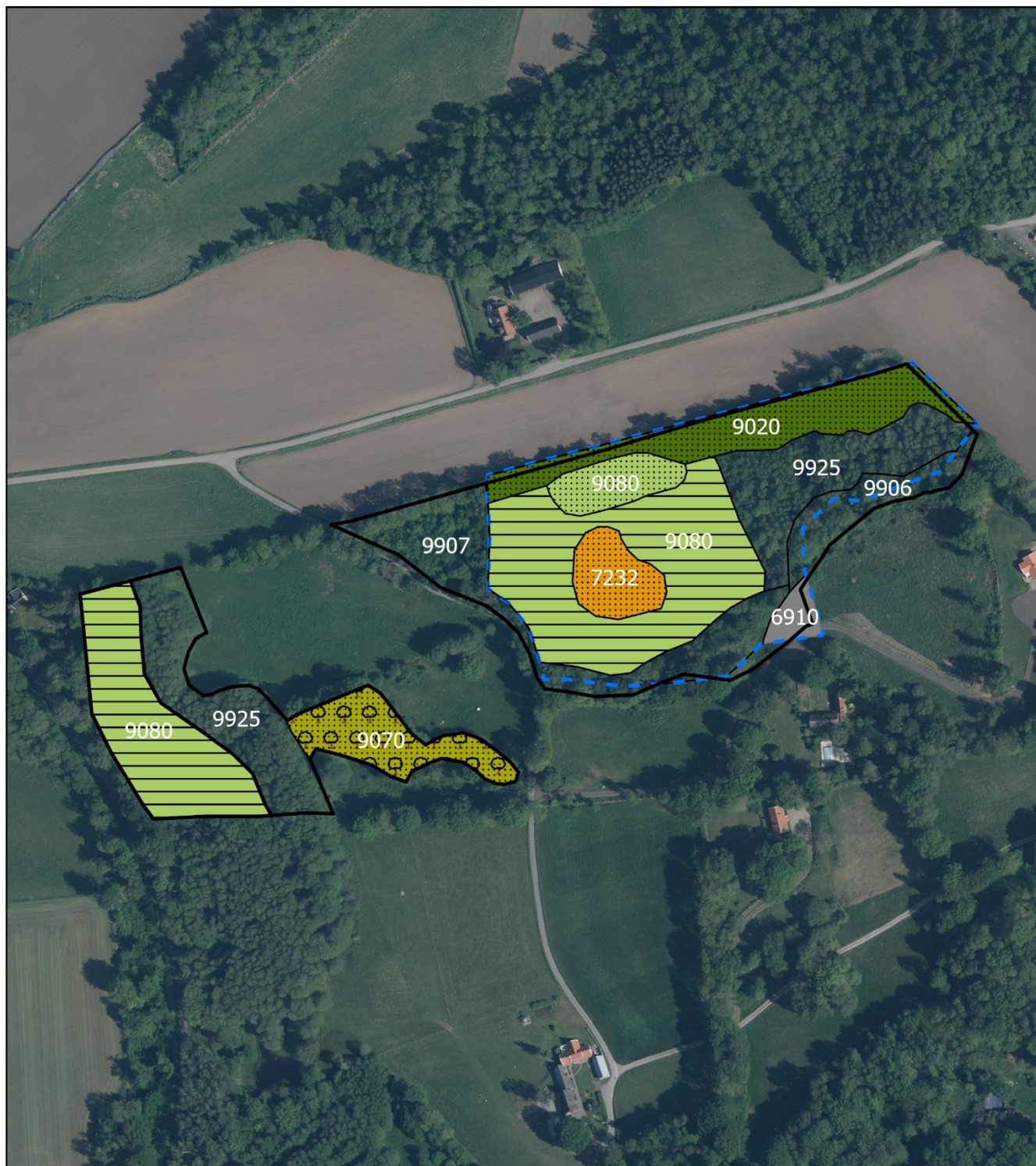
Naturreservatets gräns	Rikkärr
Ekar	Ädellövsog
Gräsmark	Fornlämning
Klubbalskog	

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Slottet
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 11145-2025

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C. Natura 2000-karta med livsmiljötyper Naturreservatet Slottet, Båstads kommun

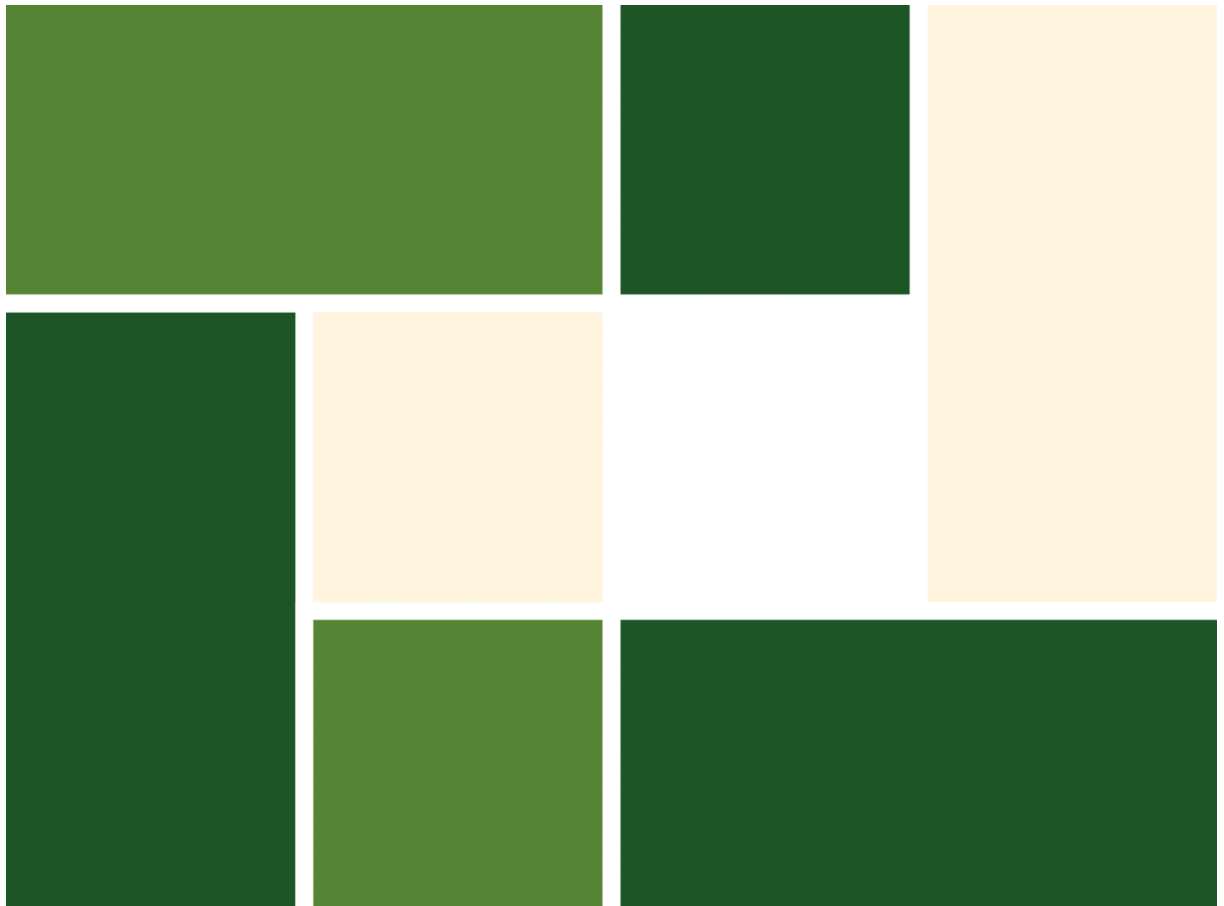
	Fullgod bevarandestatus		7232 - Rikkärr		6911 - Icke natura
	Icke fullgod bevarandestatus		9020 - Nordlig ädellövskog		9906 - Icke natura
	Natura 2000 gräns		9070 - Trädklädd betesmark		9907 - Icke natura
	Naturreservatets gräns		9080 - Lövsumskog		9925 - Icke natura

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Slottet
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 11145-2025

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Sammanställning av remissyttranden samt Länsstyrelsens bemötande

Skogsstyrelsen: Vi ser positivt på att naturreservatet bildas, både eftersom naturreservatet kommer omfatta ett större område än biotopskyddet utgjorde och för att de behov som finns kring ängens skötsel och hantering av besökare kan tillgodoses. Skogsstyrelsen ansvarar för frågor om skogsbruket och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska målen nås. Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under SVL.). Vidare ingår bland våra uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

Båstads kommun: Båstads kommun tillstyrker att naturreservatet Slottet bildas. Bildandet av naturreservatet är förenligt med kommunens översiktsplan som pekar ut området som oförändrad naturmark. Genom bildandet av naturreservatet får ett område med höga naturvärden ett stärkt skydd mot påverkan och tydliga skötselregler. Området uppmärksammas mer som besöksmål för det rörliga friluftslivet. Det får ingen påverkan på kommunens verksamheter och blir inte någon kostnad för kommunen.

Sveriges geologiska undersökning (SGU): Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig i ärendet.

Trafikverket: Trafikverket har mottagit ovan rubricerat ärende för yttrande. Ärendet berör järnvägen och aktuellt järnvägsstråk, Väst kustbanan, är utpekat som riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8 § miljöbalken. Områden som är av riksintresse för kommunikationer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Väst kustbanan går i tunnel i nordvästra delen av naturreservatet. Trafikverket förutsätter att föreslagna föreskrifter inte utgör hinder för eller försvårar ordinarie drift och underhåll av järnvägen inkl. järnvägstunneln.

Länsstyrelsens bemötande: Naturreservatet bedöms inte utgöra något hinder för Riksintresset för kommunikationer då det i beslutet för reservatet finns föreskrifter som förbjuder att spränga, gräva, dra fram markledning, anlägga väg och att uppföra ny byggnad eller annan anläggning. Undantagen från naturreservatets A- och C-föreskrifter ger utrymme för ordinarie drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar.

Försvarsmakten: Har inga synpunkter.

Skanova (Telia Company) AB: Skanova har markförlagda teleanläggningar inom området. Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Skanova behöver ha möjlighet att underhålla ledningar i området och önskar att hänsyn tas till detta.

Länsstyrelsens bemötande: Reservatet kommer inte att påverka läget på befintliga ledningar. Undantagen från naturreservatets A- och C-föreskrifter ger utrymme för drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar.

Lunds Botaniska förening (LBF): Föreningen understödjer värdet av att skydda och bevara föreslaget område. Rikkärret och lövsumpskogen utgör värdefulla naturtyper och restaurerings- och skötselplanen förefaller väl anpassade till dessa. Det enda jag vill lyfta upp är att det borde framgå av texten att parksallat är en främmande/invasiv art, samt att det borde stå i skötselåtgärderna för område 1 och 2 att främmande/invasiva arter ska bekämpas (som redan är fallet för dem övriga skötselområden).

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen tackar för synpunkterna och lägger till föreslagna kompletteringar i skötselplanen angående invasiva arter.

Bjäre Naturskyddsförening: Vi i Bjäre Naturskyddsförening har arbetat med Rikkärret Slottet sedan 1980-talet och ser fram emot att fortsätta med arbetet i samarbete med Länsstyrelsen i Skåne även i framtiden. Vi har läst skötselplanen som överensstämmer i stort med hur vi arbetat genom åren.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen värdesätter föreningens arbete med att sköta rikkärret och ser fram emot ett samarbete med föreningen om att sköta rikkärret.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet. Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 19 februari 2026. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).

Fastigheter och nyttjanderätter som berör naturreservatet Slottet

Fastigheter

Båstad Grevie 36:2 (del av)

Rättigheter

Servitut 1168-708.1 (borr och sprängförbud) till förmån för Statens Trafikverk

Servitut 1168-708.2 (tunneln) till förmån för Statens Trafikverk

Gemensamhetsanläggning (utanför naturreservatet)

Håle GA:1 (för väg)

Planer och bestämmelser

Landskapsbildskydd Bjärehalvön akt 1278-P09/131A

Biotopskyddsområde SKS; 1999:157 akt 1278-P99/10

Natura 2000-område: Slottet akt 1278-P2024/23

Sändlista

Markägare, sakägare, myndigheter

Eva Åvall, Tingsvägen 3, 269 92 BÅSTAD
Båstads kommun, bastads.kommun@bastad.se
Skogsstyrelsen, registrator@skogsstyrelsen.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
SGU, sgu@sgu.se
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se

Ledningsägare

Telia Sonera Skanova, skanova-remisser-Malmo@skanova.se
Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp AB, kundservice@nsva.se

Föreningar mfl

Båstad kommun, johan.martensson@bastad.se
Cia Pettersson, cia@akgk.se
Entomologiska sällskapet i Lund, mikael.sorensen@biol.lu.se
Friluftsförbundet, regionsyd@friluftsförbundet.se
Håle Himmelstorp Önarps vägsamfällighet, c/o Sven Ekhem, Hålevägen 52,
269 73 FÖRSLÖV
LRF Skåne, skanes.pf@lrf.se
Lunds Botaniska Förening, charlotte.wigermo@gmail.com
Magnus Åvall, magnus@akgk.se
Naturskyddsföreningen Skåne kansli.skane@naturskyddsforeningen.se
Naturskyddsföreningen Bjäre, evawerner2002@yahoo.se, Johan.krook@ekologigruppen.se
Puggehaten, info@puggehaten.se
Skånes Ornitologiska Förening, birds@skof.se
Skånes Orienteringsförbund, mark@skanesof.se

Internt

Naturprövningsenheten: Anna Edlund
Naturvårdsenheten: Karl Hallkvist, Malin Andersson
Naturskyddsenheten
Rättsenheten: Johan Åsberg